נז: אלו טרפות פרק שלישי חולין

ממטלית של טרסיים. פי' הקונטרס לורפי נחשת וכן פירש הערוך[1] והכיא ראיה דאמר במגילה פרק בני העיר (דף כו.) מעשה בבית הכנסת של טרסיים שהיתה בירושלים ובמזיר פרק ג' (דף נב.) מעשה שהביא קופה מלאה עלמות מכפר טביא לבית הכנסת של טרסיים פירש בערוך[2] ומסתמא מפני שלורפי נחושת מזוהמים כבורסקי ועל כן היה להם ביהכ"נ לבד ובפ"ק דע"ז (דף י:) מכס של טרסיים אני אייתו ליה מרי קיטורי חד דשיתיא וחדא דערבא משמע דטרסי וגרדי חדא הוא וקשה דבפ' החליל (פוסק נא:) משמע דגרדיים בפני עצמן וטרסיים בפני עצמן ועוד דאמרי' באגדה דמגילה (דף יב:) נגנבו ומרש שני טרסיים היו והיו מספרים בלשון טרסיים משמע שהיא לומה שיש לה לשון בפני עצמה: **ודילמא** סבר **טרפה** יולדת ומשבחת. [3]מסתברא דלא גרסינן יולדת דאין צריך לו כלל ועוד הא אמרינן פ"ק דע"ז (דף עז.) גבי רבי יהודה מתיר בשבורה אמרו לו והלא מרבינין עליה זכר אמר להן לכשתלד אלמא לא מקבלת זכר ומיהו יש לחלק בין טרפה מתוקה דגליס לשאר טרפות[4]: **איזיל** ואחזי **היכי איתא מילתא.** אע"ג דבפ"ג משיב בהמוכר הספינה (ב"מ עה.) מלגלג גבי ההוא תלמיד דאמר ליה רבי יוחנן אם לא ראית לא האמנת מלגלג על דברי חכמים אתה שאני הכא שבא לברר הדבר ולהודיע איך ידע שלמה: **סימן** לטרפה כל שאינה יולדת. יש כמה בהמות שפוקקות מגילד ולא מחזקינן להו בטרפות אלא בעי למימר אם יולדת בידוע שאינה טרפה: מכאן

הוה לן פתחון פה קמיה דרב הונא ושאילניה ואמר לן שמוטת ירך בעוף בשירה ואשכחתיה נמי לרבי ירמיה בר אבא דיתיב וקא בדיק בצומת הגידין ואקשי ליה לא סבר לה מר הא דאמר רב הונא אמר רב שמוטת ירך בעוף בשרה א"ל אנא מתניתין ידענא [6]בהמה שנחתכו רגליה מן הארכובה ולמטה בשרה מן הארכובה ולמעלה פסולה וכן שניטל צומת הגידין ואמר רב עלה וכן בעוף ואמרי ליה אי הכי קשיא דרב אדרב אישתיק ואקשי ליה ודלמא שני ליה לרב בין שמוטה לחתוכה ואמר לי ואת מפרשת שמעתיה דרב בפירוש אמר רב שמוטה בשרה חתוכה פסולה ואת מה בידך הכי אמר רב חייא בר אשי אמר רב שמוטת ירך בעוף טרפה וכן אמר ר' יעקב בר אידי א"ר יוחנן שמוטת ירך בעוף טרפה ואמר ר' יעקב בר אידי אילמלי הוה רבי יוחנן באתרא דאורו בה חברוותא להתירא לא פרכים דאמר רבי חנינא אמר רבי שמוטת ירך בעוף בשרה ותרנגולת היתה לו לרבי חנינא שנשמטה ירך שלה והביאה לפני רבי והתירה לו ומלחה רבי חנינא והוה מורי בה הלכה לתלמידים זה התיר לי רבי זה התיר לי רבי ולית הלכתא בכל הני שמעתתא אלא כי הא דשאל רבי יוסי בן נהוראי את ר' יהושע בן לוי קדירת קנה בכמה אמר לו משנה שלמה שנינו [5]עד כאיסר האיטלקי אמר לו והלא רחל אחת היתה בשכונתנו שנקדר קנה שלה ועשו לה קרומין של קנה וחיתה אמר לו ועל דא את סמיך והלא הלכה רווחת בישראל שמוטת ירך בעוף טרפה ותרנגולת היתה לו לרבי שמעון בן חלפתא שנשמטה ירך שלה ועשו לה שפופרת של קנה וחיתה אלא מאי אית לך למימר תוך י"ב חדש הוה הכא נמי תוך י"ב חדש הוה אמרו עליו על רבי שמעון בן חלפתא שעסקן בדברים היה והיה עושה דבר להוציא מלבו של רבי יהודה שהיה [7]רבי יהודה אומר אם ניטלה הנוצה פסולה ותרנגולת היתה לו לרבי שמעון בן חלפתא שניטלה נוצה שלה והניחה בתנור וטלה עליה במטלית של טרסיים וגידלה כנפיים האחרונים יותר מן הראשונים ודלמא קסבר רבי יהודה טרפה משבחת אם כן במידי דמיטרפא בה הגדילה כנפיים האחרונים יותר מן הראשונים מאי עסקן בדברים א"ר משרשיא דכתיב [8]לך אל נמלה עצל ראה דרכיה וחכם אשר אין לה קצין שוטר ומושל תכין בקיץ לחמה אמר איזיל איחזי אי ודאי הוא דלית להו מלכא אזל בתקופת תמוז פרסיה לגלימיה אקינא דשומשמני נפק אתא חד מינייהו אתנח ביה סימנא על אמר להו נפל טולא נפקו ואתו דלייה לגלימיה נפל שמשא נפלו עליה וקטליה אמר שמע מינה לית להו מלכא דאי אית להו הרמנא דמלכא לא ליבעו א"ל רב אחא בריה דרבא לרב אשי ודלמא מלכא הוה בהדייהו א"נ הרמנא דמלכא הוו נקיטי אי נמי בין מלכא למלכא הוה דכתיב [9]בימים ההם אין מלך בישראל איש הישר בעיניו יעשה אלא סמוך אהימנותא דשלמה אמר רב הונא סימן [10]לטרפה י"ב חדש מיתיבי [11]סימן [12]לטרפה כל שאינה יולדת רשב"ג אומר משבחת והולכת בידוע שהיא בשרה מתנוונה והולכת בידוע שהיא טרפה [13]רבי אומר סימן לטרפה שלשים יום אמרו לו והלא הרבה מתקיימות שתים שלש שנים תנאי היא דתניא [14]ובגלגלת (עד) שיש בה נקב אחד ארוך אפילו נקבים הרבה מצטרפים למלא מקדח א"ר יוסי בן המשולם מעשה בענבול באחד שנפחתה גלגלתו ועשו לו חידוק של קרויה וחיה אמר לו ר' שמעון בן אלעזר [15]משם ראיה ימות החמה היה וכיון שעברו עליו ימות הצנה מיד מת אמר רב אחא בר יעקב הלכה טרפה יולדת ומשבחת אמר אמימר [16]הני ביעי דטרפה שיחלא

הוה לן פתחון פה קמיה דרב הונא. כלומר הוזקקנו לדבר בשמוטת ירך לפני רב הונא ואמר לן כשרה ואחרי כן אשכחתיה לרב ירמיה כו': **ואת מה בידך.** עכשיו אמור לי אתה אם שמעת כה כלום אחר שנאת הלום: **מתרווחא.** מתרחב: **לא פרכים.** לא היה יכול לעוד כנף ולקנאתר אפילו רמז דבר מתוך שגדולים הם ויש לו לירא מהם אם היה אלגם: **ומלחה רבי חנינא.** כדי להתקיים ויוכל להרלות ימים רבים: **ולית הלכתא כולל הני.** דשרו שמוטת ירך בעוף: **אלא לי הא.** דקתני והלא הלכה רווחת היא שמוטת ירך בעוף טרפה: **קדירת קנה.** קנה שנקדר ממנה מתיבה כמין אמרונה: **קרומים.** רחבה וסתמוהו כה: **ועל דא את סמיך.** מפני שרלאת שאיתה המבה אתה סומך להתיר והלא הלכה כו': **רווחת.** כבר נתפשטה ונתרווחה לנהוג: **תוך י"ב חדש.** מיתה המבה ולסוף י"ב חדש מתה דטרפה עד י"ב חדש היה: **והיה עושה דבר.** כדמפרש לקמן להוציא מלבו של רבי יהודה: **ועלה עליה במטלית של טרסיים.** כלבה במטלית של לורפי נחשת שטותים לפניהם לקבל עפרורית שחקי נחשת ושל עור היא ותמיד היא חמה מתוך עוביה וגם הנחושת מחמם לעולם: **במידי דמיטרפא בה כו'.** בתמיה. היי דמשבחת בשאר מבריה מיהו ההיא מילתא דמיטרפא ביה מי הדרא ומשבחת כי הכא דגדלו אחרונים יותר מן הראשונים: **מאי עסקן.** למה נקרא שמו עסקן תמלה: **אי ודאי ליה להו מלכא.** דכתיב אשר אין לה קצין והיינו עסקן דלא בעי למיסמך אהימנותיה דשלמה: המלים אוהבים לל ושונאים מוס: **דשומשמני.** נמלים: **נפק חד מיניייהו.** מתוך חורי הקן וכא לחוץ ולאה הלל: **אתנח ביה סימנא.** להכילו לידע מה יעשו לו חבריו כשימלא שקרן: **הרמנא[17] הוו נקיטי.** שכל המתמל במבריו יהרגוהו: **אי נמי בין מלכא למלכא הוה.** מת המלך ועדיין לא קם אחר ודרך ארץ לעשות אים הישר בעיניו כדכתיב בימים ההם וגו' אים הישר בעיניו יעשה: **אהימנותיה דשלמה.** נאמן הוא על כך וכרוח הקדש אמרה: **סימן.** לפקח טרפה: **י"ב חדש.** אם כך היה בידוע שלא נטרפה: **ג' ושלש שנים.** וקשיא לרב הונא די"ב חדש ליכא למ"ד: **תנאי היא.** דאיכא דסבירא ליה כרב הונא דקתני לקמן ימות החמה היו וכיון שעברו עליו ימות הצנה מיד מת [18]ואם מכה שהיא נגערה[19] ומת מתוך אוס הלבן בעינן ימות החמה וימות הצנה: **נקב אחד ארוך.** ונקדרה בחסרון: **מצטרפין למלא מקדח.** ושוב אינה מטמאה באהל לבית שמאי. פלוגתא דשדרה וגלגולת באהלות (פ"ב מ"ג) דהייו כדי שיטול מן החי וימות[20] דהכי אמרינן בפרקין (דף נב:) גבי שדרה וכן לטרפה: **חידוק של קרויה.** חתיכה של דלעת יבשה: דשיחלא

[1] ב [מיי' פי"ח מהלכות שחיטה הלכה ז] סמג לאוין קלב טוש"ע יו"ד סימן מז סעיף יח וסימן פו סעיף עז:

רלה ג מיי' פי"ג מהל' מאכלות אסורות הלכה יא סמג לאוין קלב טוש"ע יו"ד סימן פו סעיף ע:

שיטה מקובצת

[1] הרמנא רשות להורגו הרמנא הוו וכו': [2] ויש מכה שהיא נבערת. נ"ב נ"א נצרבת: [3] (אית ספרים) [מסתברא] דלא גרסי יולדת. נ"ב עי' תוס' בכורות דף ב ע"ב:

רבינו גרשום

הוה לו פתחון פה קמיה דרב. כלומר שאלנו לו ותו אשכחתיה לר' ירמיה בר אבא כלומר ר' אבא הוא משתעי אשכחתיה לר' ירמיה בר אבא אמרי ליה לא סבר לה מר להא דאמר רב הונא אמר רב שמוטת ירך בעוף בשרה. כלומר אע"ג דניפסקו צומת הגידים: ואת מה בידך. כלומר ר' אבא א"ל לרב ירמיה בר אבא את מה בידך: באתרא דסורו ביה חברותיה להיתירא לא הוה פרכם. כלומר מאן חברותיה ר': ועשה לה קרומית של קנה וחיתה. כלומר תיקן לה קרומית של קנה באותו מקום שיהא סותם הנקב ועשו לה שפופרת של קנה במקום השבר וחייתה שוחיה מחזקת הירך במקום השבר וחיתה: אלא מאי אית לך למימר בתוך י"ב חדש הוה. כלומר לא עיברה שנה: וטלה עליה במטלית של טרסיים. כלומר מרציאי הנחושת מעיקרו יש להן מטלית של עור בפניהם בשביל הנחושת שלא ישחרו בגדיהם והוא בכל עת חם ופרשה על התרנגלת וחיימה מן המטלית וגידלה כנפים: ודילמא קסבר ר' יהודה טרפה יולדת ומשבחת. ראע"פ שמשבחת טרפה היא: אם כן במידי דמטרפא ביה כלומר במידי דמיטרפא ביה לא קאמר כגון נוצה ודאי באותו דבר דמיטרפא ביה אינה משבחת אבל מדחזינן דמשבחת ודאי לא טרפה היא: אתנח בה סמנא. כלומר כההוא שושמנא דנפק אתנח בה סימנא ר' שמעון בן חלפתא אמר להו נפל טולא. כלומר כבר בא השמש והצל בעולם כבר יכולין אתם לצאת: בדכתיב בימים ההם אין מלך בישראל. כלומר הכא נמי לענין שושמני אימא בין מלכא למלכא הוה: סימן לטרפה י"ב חדש. כלומר ספק טרפה אם היה י"ב חדש ודאי אינה טרפה: מיתיבי סימן לטרפה כו'. והא הכא חזינן שתים ושלש שנים והיאך אמרת לטרפה סימן כל י"ב חדש: תנאי היא דתניא. כלומר תנאי היא

מסורת הש"ס

[1] (נתקן עי.). [2] (לעיל נד.). [3] (לעיל נו:). [4] (תוספתא פ"ב ה"ו ע"ז ה: נמ. וכתיס קטו.). [5] (כפי מ"ש תוס' מנחים סט: ד"ה לו לורפה כו' מוכח דנרפתה היה רבי מאיר). [6] (לעיל מה.). [7] (שבת כט: יומ"ל). [8] (נכערת רש"ל). [9] (עי' רש"ל). [10] (כעבר טרפי מ"ל). [11] ני' רש"ל ומסתברא. [12] (ומיין היינו כתוס' ע"ז עה. ד"ה אלמא ותוס' בכורות כ: ד"ה דלא).

תורה אור השלם

1. לך אל נמלה עצל ראה דרכיה וחכם:
משלי ו ו
2. בימים ההם אין מלך בישראל איש הישר בעיניו יעשה:
שופטים יז ו

מוסף רש"י

שנחתכו רגליה. לתחתונים (לקמן עז.). אם ניטלה הנוצה. עלה היא הדקה הסמוכה לבשר שאין לה קנים ומלעז"ן מל"ש (לעיל נז.). ובגלגלת שיש בה נקב אחד ארוך. לגבי אהל המת תניא (אהלות פ"ב מ"ג) בהיא דתמה חכמים בשדרה קחני שיטל ובגולגלת כדי שיטול מן החי וימות הוי חכמים ולא מטמא, ומאריגן בבכורות (לח.) כמה יטול מן החי וימות כמלא מקדח של ריפאים, ותני עלה דאם יש בו נקב אחד ארוך שאין עגול, ריאים אותו אם יתני תרבו מקדח הוי כמלא מקדח הוי חכמים, אי אמילו יש בו נקבים קטנים הרבה טולן מצטרפין לכמלא מקדח (לעיל מה.). משם ראיה. כתמיה (שובה כח.).

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com